

Deall bygythiadau ar-lein sy'n seiliedig ar wybodaeth i etholiadau

13 Hydref 2026

Cefndir

Mae'r adroddiad hwn yn un o gyfres o nodiadau cyngor a gyhoeddwyd gan Bwyllgor Cyngori ar Wybodaeth Ar-lein Ofcom ('y Pwyllgor'), corff a sefydlwyd o dan Adran 152 o'r Ddeddf Diogelwch Ar-lein. Swyddogaeth y Pwyllgor yw rhoi cyngor annibynnol i Ofcom ar sut y dylai darparwyr gwasanaethau rheoleiddiedig ddelio â thwyllwybodaeth a chamwybodaeth ar eu gwasanaethau, a chynghor ar y ffordd y gall Ofcom arfer pwerau a dyletswyddau penodol fel y maent yn ymwneud â thwyllwybodaeth a chamwybodaeth ar wasanaethau rheoleiddiedig.¹

Mae dull y Pwyllgor wedi'i seilio ar barch at hawliau sylfaenol, yn enwedig yr hawl i ryddid mynegiant o dan Erthygl 10 o'r Ddeddf Hawliau Dynol.

Nod cyfundrefn y Ddeddf Diogelwch Ar-lein yw lleihau'r niwed a ddioddefir gan bobl yn y DU pan fyddant ar-lein, tra'n diogelu rhyddid mynegiant ar yr un pryd. Mae gwaith y Pwyllgor yn adlewyrchu'r cwmpas hwn, a dylid darllen unrhyw gyngor fel un sy'n ymwneud â defnyddwyr y DU. Mae gwaith y Pwyllgor yn cwmpasu meysydd lle mae'r niwed yn ymwneud â chynhyrchu a dosbarthu gwybodaeth ffug a chamarweiniol, fel yr amlinellir o dan Ddeddf Diogelwch Ar-lein y DU. Mae hwn yn faes amrywiol o niweidiau posibl, dim ond rhai ohonynt sy'n anghyfreithlon. Mae gwaith y Pwyllgor yn archwilio cyfres o feysydd niwed penodol ac yn rhoi cyngor mewn perthynas â nhw.

Roedd y nodyn cyngor cyntaf yn canolbwyntio ar y groesffordd rhwng twyllwybodaeth, camwybodaeth a thwyll ar-lein.² Mae'r ail adroddiad hwn yn canolbwyntio ar fygythiadau sy'n seiliedig ar wybodaeth i uniondeb etholiadau: y defnydd maleisus o wybodaeth ffug, gamarweiniol neu dwyllodrus, ac ymddygiad twyllodrus, i ddylanwadu ar brosesau etholiadol, cyfranogwyr, neu hyder y cyhoedd mewn etholiadau. Mae'r cyhoedd yn dweud eu bod yn gweld cynnwys etholiadol ffug neu gamarweiniol sylweddol. Canfu traciwr Etholiad Cyffredinol Ofcom yn 2024 fod mwyafrif (60%) o'r ymatebwyr wedi dweud eu bod wedi dod ar draws gwybodaeth am yr Etholiad Cyffredinol yr oeddent yn teimlo a allai fod wedi bod yn ffug neu'n gamarweiniol o leiaf unwaith yn yr wythnos flaenorol.³ Canfu adroddiad y Comisiwn Etholiadol ar Etholiad Cyffredinol y DU 2024 fod llawer o ymatebwyr wedi dweud eu bod wedi gweld gwybodaeth gamarweiniol neu anghywir am bolisiau pleidiau gwleidyddol (61%) ac ymgeiswyr (52%), tra bod rhai (30%) wedi gweld gwybodaeth gamarweiniol neu anghywir am sut mae etholiadau'n gweithio, a dywedodd tua chwarter (24%) eu bod wedi gweld neu glywed ffugiau dwfn am yr etholiad.⁴ Yn etholiadau lleol y DU 2025, camwybodaeth a thwyllwybodaeth oedd y trydydd pryder mwyaf ymhlith ymatebwyr yr arolwg, hyd yn oed wrth i hyder y cyhoedd yn yr etholiadau barhau i fod yn uchel.⁵ Rydym hefyd wedi clywed rhybuddion am y risgiau o gamwybodaeth a thwyllwybodaeth yn y cyd-destun etholiadol gan

¹ Mae hyn yn cynnwys pwerau tryloywder Ofcom o dan y Ddeddf Diogelwch Ar-lein, a.77, a swyddogaethau llythrennedd cyfryngau Ofcom o dan Ddeddf Cyfathrebu 2003, a.11.

² Pwyllgor Cyngori Gwybodaeth Ar-lein, 2025. [Deall Niwed Ariannol Ar-lein](#).

³ Ofcom, 2024. [Arolwg newyddion a ffurfio barn Etholiad Cyffredinol y DU 2024](#), t. 9.

⁴ Comisiwn Etholiadol, 2024. [Adroddiad ar etholiad cyffredinol Seneddol y DU 2024 ac etholiadau Mai 2024](#).

⁵ Comisiwn Etholiadol, 2025. [Adroddiad ar etholiadau lleol Mai 2025 yn Lloegr](#).

wahanol gyrff Seneddol.⁶ O ystyried y pryderon hyn, mae bygythiadau ar sail gwybodaeth i etholiadau yn bwnc priodol ar gyfer cyngor y Pwyllgor hwn.

Gofynnodd y Pwyllgor i Ofcom goladu llenyddiaeth berthnasol ar y tactegau, technegau a gweithdrefnau sy'n gysylltiedig â bygythiadau gwybodaeth ar-lein i etholiadau, ac ar ansawdd y dystiolaeth ar gyfer pob un. Daeth Ofcom hefyd â gwybodaeth at ei gilydd am wledydd y mae eu profiad etholiadol diweddar yn addysgiadol i'r DU. Mae'r Pwyllgor yn cyhoeddi'r adolygiad llenyddiaeth sy'n gysylltiedig â'r adroddiad hwn fel y gall darllenwyr ddeall yn well yr ymchwil sylfaenol sy'n llywio ein cyngor.⁷

Ysgrifennodd aelodau Pwyllgor Cyngori Gwybodaeth Ar-lein Ofcom yr adroddiad hwn yn annibynnol, gan dynnu ar yr adolygiad llenyddiaeth a'u harbenigedd perthnasol eu hunain.

Dylid gwneud sawl pwynt am y cwmpas ar y dechrau. Yn gyntaf, nid yw bygythiadau gwybodaeth all-lein yn y DU yn cael eu cynnwys yma. Nid yw anwiredd peryglus sy'n cylchredeg mewn tafarn, er eu bod yn gallu arwain at niwed, ddim yn dod o fewn cwmpas.

Yn ail, ein pryder canolog yw *twyllwybodaeth*. Mae Llywodraeth y DU wedi diffinio twyllwybodaeth fel ymdrech fwriadol i greu a lledu gwybodaeth anghywir a/neu wedi'i thrin gyda'r bwriad i dwyllo ac arwain pobl i gamfarn, naill ai er achosi niwed, neu er budd gwleidyddol, personol, neu ariannol. Diffinnir camwybodaeth fel lledaenu gwybodaeth anghywir yn anfwriadol.⁸ Nid yw'r llinell rhwng y categorïau hyn bob amser yn glir; gall hyn sy'n dechrau fel twyllwybodaeth maleisus ddod yn gamwybodaeth ddieithr cyn bo hir. Yn ogystal, mae gwasanaethau rheoledig yn ei chael yn anodd gwahaniaethu rhyngddynt am ei bod hi'n anodd gwybod cyflwr meddyliol siaradwr (anhawster a wynebwr gan gymedrolwyr dynol a systemau awtomataidd). Ond rydym am osod y categori olaf o'r neilltu. Mae mynegiant gwleidyddol yn ganolog i ryddid lleferydd o dan Erthygl 10. Bydd dadl gadarn yn anochel yn cynnwysdatganiadau sy'n anghywir, gorliwio, symleiddio, a chamgymeriadau gonest o ran y ffeithiau; mae camgymeriadau o'r fath yn gwbl gyffredin mewn disgwrs gyhoeddus, wedi'u diogelu gan ryddid lleferydd. Ni ellir gwaharddiad anwiredd yn gyffredinol mewn cymdeithas agored. Ein pryder yma yw defnydd maleisus, bwriadol o anwiredd i niweidio sefydliadau etholiadol. Mae hyn yn cynnwys anwiredd am hunaniaeth siaradwr ei hun. Mae achosion lle mae siaradwr yn camgynrychioli ei hunaniaeth ei hun yn anghywir yn dod o fewn ein cwmpas, hyd yn oed os nad yw'r siaradwr yn rhannu anwireddau eraill.

Yn drydydd, mae rhywfaint o'r ymddygiad a ganfasiwyd yn y nodyn hwn yn gorgyffwrdd â chategorïau eraill o gynnwys niweidiol (sydd hefyd yn aml yn anghyfreithlon). Mae aflonyddu a dychryn ymgeiswyr, cam-drin delwedd personol heb gydsyniad, ymyrraeth dramor, seiber-ymosodiadau ar seilwaith etholiadol, a thwyll i gyd yn cael eu trin gan rannau eraill o'r gyfraith droseddol (dim ond rhai ohonynt o fewn cyfundrefn y Ddeddf Diogelwch Ar-lein,) ac mewn rhai

⁶ Gweler, er enghraifft, Llyfrgell Tŷ'r Arglwyddi (Thomas Brown), 2026. [Bygythiadau i ddemocratiaeth y DU: Twyllwybodaeth, foreign interference and declining public trust](#).

⁷ Ofcom, 2026. [Adolygiad llenyddiaeth o fygythiadau ar-lein i etholiadau sy'n seiliedig ar wybodaeth](#).

⁸ Mae hyn yn adlewyrchu'n fras y defnydd a wneir o'r termau hyn gan Lywodraeth y DU. Gweler, er enghraifft, Swyddfa'r Cabinet a'r Adran Gwyddoniaeth, Arloesi a Thechnoleg (2023), [Taflen Ffeithiau ar y CDU a'r RRU](#). Fel y'i dyfynnwyd yn [Dyfodol Newyddion](#) gan Bwyllgor Cyfathrebu a Digidol Tŷ'r Arglwyddi (2024), pennod 7.

achosion gan reoleiddwyr eraill. Mae'r nodyn hwn yn ystyried ymddygiad o'r fath dim ond i'r graddau y mae'n gweithredu trwy wybodaeth ffug, gamarweiniol neu anghywir.

Yn olaf, mae'n hanfodol pwysleisio terfynau'r dystiolaeth sydd ar gael yn y maes hwn. Mae'r llenyddiaeth ar fygythiadau gwybodaeth i etholiadau yn fawr, yn gyflym, ac yn anghyfartal iawn. Nid oes llawer o dystiolaeth o ansawdd uchel o lawer o fygythiadau a drafodir yn eang. Nid oes bron ddim dystiolaeth gadarn am effeithiau ar bleidleisio neu ymddygiad arall. Ar ben hynny, mae corff sylweddol o ymchwil yn dadlau bod yr achosion o gynnwys etholiadol anghyfreithlon yn cael eu gorbwysleisio. Yn unol â hynny, gall honiadau cyhoeddus hyderus am niwed fod yn niweidiol ynddynt eu hunain. Mae honiadau o'r fath yn peri risgiau i ryddid mynegiant, trwy wahodd ymatebion anghymesur, ac i hyder mewn etholiadau, trwy ledaenu naratifau o ddrygioni etholiadol y mae actorion maleisus eu hunain yn ceisio eu lledaenu. Mae'r Pwyllgor⁹ wedi ceisio adlewyrchu'r ansicrwydd hwn yn onest yn barhaus, ac mae ei gyngor i Ofcom yn cael ei lywio ganddo.

Mae'r adran nesaf o'r adroddiad yn adolygu'n feirniadol sut mae'r niwed hyn yn amlwg ar-lein, gan dynnu ar yr adolygiad llenyddiaeth. Mae'r adran ganlynol yn asesu'r offer cyfreithiol, rheoleiddiol a llythrennedd cyfryngau presennol ar gyfer wynebu'r niwed hyn, gan egluro pa rai sy'n perthyn i Ofcom a pha rai ddim. Mae'r adran olaf yn cyflwyno casgliadau ac argymhellion y Pwyllgor i Ofcom ar sut i wynebu'r heriau hyn wrth gynnal rhyddid lleferydd.

Sut mae niwed yn amlygu ei hun ar-lein

Mae'r adolygiad llenyddiaeth yn trefnu'r bygythiadau hyn yn ddefnyddiol i etholiadau sy'n seiliedig ar wybodaeth i mewn i dacsonomeg o bedwar categori sy'n gorgyffwrdd: manipiwleiddio gwybodaeth, ecosystemau, marchnata, a chyfranogwyr. Mae'r tacsonomeg yn disgrifio'r hyn sydd wedi'i geisio a'i arsylwi; fel y trafodwyd yn ddiweddarach yn yr adran hon, ni ddylid ei ddarllen fel hierarchaeth effaith, na all y dystiolaeth ei gefnogi. Mae Tabl 1 yn crynhoi'r tacsonomeg.¹⁰

Tabl 1: Categoriadau sy'n deillio o lenyddiaeth o fygythiadau gwybodaeth i etholiadau

Categori	Nod	Technegau darluniadol
Manipiwleiddio gwybodaeth	Dylanwadu ar gredoau, dewisiadau, canfyddiadau, naratifau neu ddealltwriaeth dinasyddion	Cynnwys wedi'i ffugio neu wedi'i newid (gan gynnwys allfeydd newyddion ffug, ffugiau dwfn, ystadegau a polau wedi'u ffugio neu wedi'u camgynrychioli); ffurfiau twyllodrus o siapiau naratif (damcaniaethau cynllwynio, iaith polareiddio benodol neu 'rage bait'); dadgyfreithloni prosesau etholiadol
Manipiwleiddio ecosystemau	I ddylanwadu ar ddarganfyddadwyedd,	Chwilio a thrin algorithmig; ecsbloetio gwagle data; gorlifo â gwybodaeth; gwenwyno LLM; bots, cyfrifon

⁹ Gweler adrannau Methodoleg a Chyfyngiadau'r adolygiad llenyddiaeth ar gyfer y strategaeth chwilio, meini prawf cynhwysiant, ac adroddiad llawn o'r cyfyngiadau ar y sylfaen dystiolaeth.

¹⁰ Oherwydd ein nod yw cynnig crynodeb lefel uchel sy'n tynnu sylw at rai canfyddiadau trawiadol yn y llenyddiaeth, nid ydym yn dyfynnu manylion llawn yma o'r astudiaethau y cyfeirir atynt yn y llenyddiaeth sy'n cyd-fynd â nhw. Mae'r dyfyniadau llawn, wrth gwrs, i'w gweld yno.

	cyflwyno, neu darddiad ymddangosiadol gwybodaeth	ffug ac ymddygiad annidwyll cydgysylltiedig; 'astroturfing'; gwefannau anghywir, dirprwyon a gwyngalchu gwybodaeth; personau synthetig; tarfu technegol (ee, hacio a meddalwedd wystlo (ransomware) i darfu neu ddrysu).
Manipiwleiddio marchnata	Dylanwadu ar ganlyniadau etholiadol trwy gyllid anghyfreithlon neu anhryloyw neu drin hysbysebu	Microtargedu naratifau wedi'u teilwra; defnyddio dylanwadwyr heb gyhoeddi hynny neu eu talu i ledaenu negeseuon; cymeradwyaethau ffug; hysbysebu anghywir; "cysylltiadau cyhoeddus tywyll"; osgoi cyfyngiadau hysbysebu gwleidyddol a therfynau gwariant
Manipiwleiddio cyfranogwyr	Dylanwadu ar gyfranogiad mewn etholiadau yn hytrach na chredoau neu ddewisiadau	Cynnwys atal pleidleiswyr; perswâd awtomataidd; rhyfela gwybyddol gyda'r nod o ysgogi datgysylltu; aflonyddu a throlio pleidleiswyr; twyllwbyodaeth rhywedd sy'n targedu ymgeiswyr; dynwared ymgeiswyr gyda duliau ffiugddwfn; cam-drin delweddau personol heb gydsyniad; docsio; achosion cyfreithiol strategol yn erbyn cyfranogiad y cyhoedd

Manipiwleiddio gwybodaeth

Y categori cyntaf a nodwyd yn yr adolygiad llenyddiaeth yw **manipiwleiddio gwybodaeth**, sy'n ceisio dylanwadu ar gredoau, dewisiadau, canfyddiadau, naratifau neu ddealltwriaeth pleidleiswyr drwy gynnwys yr hyn sy'n cael ei gyfleu. Mae'r adolygiad llenyddiaeth yn cofnodi sawl ffynhonnell sy'n adrodd ar wybodaeth yn cael ei ffugio neu ei haddasu mewn ymgais i ddylanwadu ar etholiadau. Canfu un astudiaeth mai cynnwys ffug a chynnwys a gyflwynwyd allan o'i gyd-destun oedd y ffurf fwyaf cyffredin ar dwyllwbyodaeth etholiadol yn etholiadau Senedd Ewrop 2024. Yn Etholiad Cyffredinol y DU 2024, canfu un ffynhonnell fod rhwydwaith twyllwbyodaeth wedi creu ffynonellau newyddion ffug, gan gyfuno erthyglau ffug â newyddion go iawn, wedi'u hailysgrifennu i gynnwys naratifau sydd o blaid y Kremlin. Canfu ffynhonnell arall fod cynnwys ffug ymfflamychol wedi'i ledaenu yn yr Alban yn yr iaith Aeleg, yn ôl pob tebyg er mwyn ysgogi anghydfod rhwng siaradwyr yr iaith a'r rhai nad ydynt yn siarad yr iaith, ac am y bydd yn cymryd mwy o amser i ddatgelu cynnwys o'r fath am fod yr iaith yn cael ei siarad gan nifer cymharol fach o'r boblogaeth. Mae honiadau camarweiniol gan actorion gwleidyddol prif ffrwd hefyd yn gyffredin ar draws y sbectrwm gwleidyddol.

Mae ffugiau dwfn wedi denu sylw arbennig. Yn nyddiau olaf ymgyrch etholiadol Slofacia 2023, ymddangosodd clip sain ffug i ddangos y gwleidydd yn arwain y polau yn trafod twyll etholiadol; enillodd ei wrthwynebydd, er bod astudiaeth sy'n disgrifio'r bennod yn ystyried ei bod yn lleihau priodoli'r canlyniad i ffug-ddwfn yn unig. Yn y DU, daeth Full Fact i'r casgliad o etholiadau lleol 2026 fod delweddau AI bellach yn ffactor go iawn yn etholiadau'r DU, gan weld fideos ffug o bleidleiswyr, cyfarfodydd a raliau ffug, a delweddau wedi'u newid o ddigwyddiadau go iawn. Eto mae graddfa yn bwysig: nododd un astudiaeth mai dim ond 16 achos firaol a gadarnhawyd o gamwybodaeth ffug ddwfn yn ystod etholiad cyffredinol y DU 2024, ac 11 ar draws etholiadau 2024 yr UE a Ffrainc gyda'i gilydd - ac nid yw'n glir a yw ffugiau dwfn wedi effeithio ar ganlyniadau.

Mae ffenomenau cysylltiedig yn cymhlethu'r darlun ymhellach. Weithiau, mae ymgyrchoedd yn cynhyrchu 'ffugiau meddal' o'u hymgeiswyr eu hunain mewn ffyrdd sy'n cymylu'r gwahaniaeth rhwng manipiwleiddio a hunan-hyrwyddo. Mae sylw cynyddol i'r hyn a elwir yn 'difidend y celwyddog', lle mae cynnwys dilys yn cael ei ddiystyru fel ffug. Canfu un astudiaeth arbrofol yn yr Unol Daleithiau fod taflu amheuaeth ar gyhuddiadau negyddol yn fwy effeithiol wrth gynnal cefnogaeth i ymgeisydd nag ymddiheuro neu aros yn dawel.

Mae modelau iaith mawr (LLMs) wedi'u pweru gan AI yn ffocws cynyddol o ymchwil. Canfu un astudiaeth y gellid defnyddio bron pob un o'r LLMs a aseswyd i gynhyrchu twyllwbybodaeth etholiadol sy'n ymddangos yn ddilys ac yn aml wedi'i lleoli, gan gynnwys am ofynion ID pleidleiswyr, trefniadau pleidleisio, ac ymddygiad AS. Ar yr un pryd, canfu gwaith arsylwi etholiadau diweddar ychydig iawn o gynnwys ffug a gynhyrchir gan AI yn etholiadau Senedd Ewrop 2024, a dim ond un achos a nodwyd o hysbysebion ymgyrchu twyllodrus a gynhyrchwyd gan AI yn etholiad cyffredinol y DU 2024. Y canlyniad, felly, yw ei bod hi'n amlwg bod twyllwbybodaeth a gynhyrchir gan AI yn bodoli; ond nid oes tystolaeth o ddefnydd canlyniadol eang, nid eto o leiaf.

O fewn y categori hwn, mae ymdrechion i greu sefyllfa lle caiff prosesau etholiadol eu dadgyfreithloni yn sefyll allan fel y niwed y ceir y mwyaf o dystiolaeth ohono. Mewn astudiaeth o etholiadau Senedd Ewrop 2024, uniondeb etholiadol oedd y pwnc mwyaf cyffredin o anwiredd a gafodd ei brofi'n ffug - dros 20% yn gyffredinol a dros 80% yn yr Almaen. Yn y cyfnod cyn etholiadau seneddol Bwlgaria 2026, roedd ymdrechion cydgysylltiedig yn bwrw amheuaeth rhagarweiniol ar gyfreithlondeb y canlyniadau etholiadol; yn ôl un astudiaeth, enillodd tri gweithrediad gwybodaeth dros 340 miliwn o argraffiadau ar draws rhwydweithiau cyfryngau a chyfryngau cymdeithasol cydgysylltiedig. Yn hytrach nag argyhoeddi pleidleiswyr o unrhyw farn benodol, mae'n debyg y llwyddodd yr ymdrechion hyn i erydu ymddiriedaeth cyn y diwrnod pleidleisio. Mae ymchwil arolwg cysylltiedig yn canfod bod amlygiad i honiadau o dwyll pleidleiswyr yn lleihau hyder mewn uniondeb etholiadol, a bod pleidleiswyr sy'n colli yn fwy tebygol o ystyried y broses yn annheg ac yn dod yn fwy cynllwyniol ar ôl etholiadau. Mae un astudiaeth, sy'n tynnu ar fwy na 80,000 o ymatebwyr ar draws 74 democratiaeth, yn pwysleisio'r cysylltiad rhwng ymgyrchoedd twyllwbybodaeth a chredoau llai cywir, mwy pegynol am degwch etholiadol.

Yn nodedig, canfu un astudiaeth fawr yn yr Unol Daleithiau y gall negeseuon swyddogol am ymddiriedaeth mewn etholiadau fod yn effeithiol iawn wrth gynyddu ymddiriedaeth; yn unol â hynny, mae absenoldeb gwybodaeth swyddogol weladwy, awdurdodol ei hun yn wendid.

Mae ymyrraeth dramor yn torri ar draws y categori hwn. Mae adroddiad Cyngor Ewrop yn disgrifio cynnydd sydyn yn y raddfa o fanipiwleiddio ac ymyrraeth gwybodaeth dramor (FIMI) mewn prosesau etholiadol Ewropeaidd. Canfu un astudiaeth o weithgarwch FIMI Rwsia mai etholiadau oedd ei brif darged a disgrifiodd lyfr chwarae o ddadgyfreithloni arweinyddiaeth wleidyddol cyn etholiadau, ceisio gwaethygu rhaniadau domestig yn ystod ymgyrchoedd, a hau amheuaeth am degwch etholiadol. Yn y DU, mae'r Adolygiad Rycroft wedi ystyried ymyrraeth dramor yng ngwleidyddiaeth Prydain i fod yn "real a pharhaus." The Prime Minister's recent announcement of a new National Centre for Information Defence, about which we are keen to learn more, reflects this concern.

Manipiwleiddio ecosystemau

Yr ail gategori a nodwyd yn yr adolygiad llenyddiaeth yw trin ecosystemau, sy'n anelu at ddylanwadu ar ddarganfyddadwyedd, darpariaeth, neu ffynhonnell ymddangosiadol gwybodaeth bendodol.

Mae'r llenyddiaeth yn dogfennu peiriant chwilio a thrin algorithmig ar gyfer ymholiadau sy'n berthnasol i etholiadol. Mae hefyd yn dogfennu ecsbloetio 'diffyg data (data void)', lle mae diffyg cynnwys organig presennol a gynhyrchir gan ddefnyddwyr o amgylch termau penodol yn rhoi cyfle i lenwi'r gwagle. Gall cyfrifon ffug a bots hefyd lledaenu gwybodaeth yn helaeth, gan ddarparu gorlif o gynnwys newydd i foddï neu guddio cynnwys anffafriol ar wasanaeth. Dangosodd un arolwg y gall y strategaethau hyn ysgogi blinder, sinigiaeth, a datgysylltu â'r brosesau ddemocrataidd.

Mae defnydd cydgysylltiedig o gyfrifon a gwybodaeth ffug ymhlith y bygythiadau mwyaf cyson wedi'u dogfennu yn y llenyddiaeth. Darganfu un astudiaeth yn 2026 dros 30,000 o gyfrifon ffug ar draws saith plattfform ar-lein mawr. Yn etholiad ffederal yr Almaen 2025, lledaenodd rhwydwaith cydgysylltiedig o 50 o gyfrifon, wedi'i chwyddo gan rwydwaith bot o dros 6,000 o gyfrifon, honiadau ffug mewn fideos realistig sy'n dynwared allfeydd newyddion, awdurdodau gorfodi'r gyfraith ac academyddion. Mae seilwaith cuddio tarddiad hefyd wedi'i ddogfennu'n dda: adroddwyd bod rhwydwaith Doppelgänger yn dynwared sefydliadau newyddion wrth hyrwyddo naratifau Rwsia; honnir bod rhwydwaith Storm 1516 wedi ceisio dylanwadu ar etholiadau 2025 yr Almaen gyda mwy na 100 o wefannau ffug yn lledaenu anwiredd, ac yn ôl pob sôn hefyd, cynhaliodd weithrediad dylanwad cydgysylltiedig yn ystod etholiad Hwngari 2026. Mewn nifer o achosion, mae ymddygiad o'r fath yn gweithredu trwy ddirprwyon domestig, fel melinau trafod ffug, a chynlluniau gwyngalchu gwybodaeth - megis twyllo cyfryngau newyddion cyfreithlon i adrodd twyllwbyodaeth fel ei bod yn ffaith.

Er bod mathau traddodiadol o ymddygiad annidwyll cydgysylltiedig yn cynnwys ffermydd trolïo wedi'u staffio gan bobl, mae technolegau AI newydd yn ei gwneud hi'n bosibl rhedeg yr ymdrechion cydgysylltiedig hyn trwy rwydweithiau bot. Mae personas synthetig yn gwneud yr ymdrechion hyn hyd yn oed yn fwy pwerus. Yn y cyfnod cyn etholiad Hwngari 2026, gwnaeth rhwydwaith o bron i 100 o personas a gynhyrchwyd gan AI lledaenu cynnwys sy'n cefnogi'r blaid lywodraethol.

Mae sgwrsfotiau LLM eu hunain yn darged posibl pellach o fanipiwleiddio trwy ymosodiadau gwenwynig. Un duedd bryderus yw 'grwmio LLM' – sef gorlifo'r rhyngrwyd â chynnwys a fwriedir o bosibl i fodlu fel bod yr LLMs yn adleisio naratifau ffafriol. Mae'r duedd hon yn enghraifft o'r rhwydwaith pro-Kremlin Pravda, y mae llawer o'i allbynnau wedi'u cynllunio ar gyfer hyfforddiant LLM a hidlyddion peiriannau chwilio, yn hytrach na darllenwyr dynol. Ond mae'r dystiolaeth yma yn gymysg: canfu un astudiaeth fod LLMs poblogaidd yn ailadrodd twyllwbyodaeth Rwseg am yr Wcráin, tra bod asesiad arall heb ganfod unrhyw achosion cyson o ailadrodd propaganda Rwsia. Felly, ar hyn o bryd, ar sail y dystiolaeth a archwiliwyd, nid oes tystiolaeth bendant ar effeithiolrwydd 'grwmio' LLM fel bygythiad gwybodaeth gwirioneddol i etholiadau.

Y ffordd olaf o fanipiwleiddio'r ecosystem wybodaeth yw trwy aflonyddwch technegol uniongyrchol - fel yr ymchwydd mewn ymosodiadau meddalwedd wystlo yn erbyn gwefannau llywodraeth Moldofa a phorth newyddion yn ystod etholiadau 2025. Gellir cyfuno'r bygythiadau seiberddiogelwch hyn â sabotage corfforol ac ymosodiadau cinetig. Mae'r mecanwaith hwn ar ymyl cylch gwaith y Pwylgor hwn. Serch hynny, mae'n berthnasol, oherwydd gall hyd yn oed ymosodiadau seiber lleiaf gael effaith seicolegol anghymesur ar ôl cael ei gyhoeddi, sef proses o'r enw 'hacio canfyddiad'.

Manipiwleiddio deunydd marchnata

Y trydydd categori a nodwyd yn y trosolwg llenyddol yw manipiwleiddio marchnata, sy'n anelu at ddylanwadu ar etholiadau trwy gyllid anghyfreithlon neu anhysbys neu trwy fanipiwleiddio hysbysebion, gan gynnwys technegau cyfreithlon arall a wneir heb ddatgelu digonol. Mae'r llenyddiaeth yn cofnodi microdargedu naratifau wedi'u teilwra at segmentau penodol o'r gynulleidfa. Weithiau, caiff dylanwadwyr eu talu'n gyfrinachol i ledaenu negeseuon wleidyddol: nodwyd y technegau hyn yn etholiad llywyddol Rwmaniaidd 2024 a gafodd ei ddiddymu, lle gwnaeth tua 100 o ddylanwadwyr hyrwyddo naratifau teimladwy a chenedlaetholgar a gafodd eu cydlynu a'u cyllido trwy sianeli anhysbys, ac yn Hwngari, lle rhoddwyd adroddiadau bod y blaid reolwr wedi lledaenu gwybodaeth anghywir trwy rwydwaith dylanwadwr cefnogol llywodraethol gydlynol. Gall argymhellion hefyd gael eu ffugio'n syml, fel pan gafodd Tánaiste Iwerddon ei efelychu mewn argymhelliad deepfake. Mae'r gwaharddiadau achlysurol ar hysbysebu gwleidyddol a fabwysiadwyd gan rai platfformau yn cael eu gorfodi'n amherffraith. Ar ôl gwaharddiad un platfform, nodwyd 457 o hysbysebion gwleidyddol, gan gynnwys ffugiau dwfn, yn chwe wythnos gyntaf ymgyrch Hwngari 2026. Ymhellach, gall actorion geisio osgoi terfynau gwariant ymgyrchu neu hysbysebu ar rwydweithiau nad ydynt yn gorfodi gofynion datgelu. Mae hysbysebu anwir yn rhad ar raddfa fawr: creodd un arbrawf dros 200,000 o wyllo a mwy nag 17,000 o sylwadau anwir am gost gyfanswm o €252.

Nodwyd mewn rhai astudiaethau nad oedd y gwaharddiadau achlysurol ar hysbysebu gwleidyddol a fabwysiadwyd gan rai llwyfannau bob amser yn cael eu gorfodi'n effeithiol. Ar ôl i un platfform roi gwaharddiad ar waith, nodwyd 457 o hysbysebion gwleidyddol, gan gynnwys ffugiau dwfn, yn ystod y chwe wythnos gyntaf o ymgyrch Hwngari 2026. Yn ogystal, efallai y ceisir osgoi terfynau gwariant ar ymgyrchoedd neu hysbysebu ar rwydweithiau nad ydynt yn gorfodi gofynion datgelu.

Er gwaethaf y gweithgarwch yn y maes hwn, mae effeithiolrwydd manipiwleiddio marchnata yn ystod etholiadau yn amlwg yn ansicr. Mae hyn, yn rhannol, oherwydd bod effeithiolrwydd hysbysebu gwleidyddol ar-lein fel hyn yn cael ei herio. Mae un astudiaeth yn yr UD yn ystod etholiad llywyddol 2020 gyda dros 60,000 o ddefnyddwyr ar Facebook ac Instagram wedi profi effaith tynnu hysbysebion gwleidyddol ar wybodaeth wleidyddol, polareiddio, canfyddiadau o degwch etholiadol, cyfranogiad gwleidyddol, ffafriaeth tuag at ymgeisydd, a chyfranogiad. Ni chanfuwyd unrhyw effeithiau y gellid eu hadnabod.

(I ragweld ein trafodaeth ddiweddarach: mae offer ar gyfer delio â'r trydydd categori hwn – manipiwleiddio marchnata – yn disgyn yn bennaf i gyrff heblaw Ofcom. Mae cyllid ymgyrchu ac argraffiadau digidol yn faterion i'r Comisiwn Etholiadol; yn y cyfamser, hysbysebu â thâl yw cylch gwaith yr Awdurdod Safonau Hysbysebu, ac mae'n eithrio hysbysebu *gwleidyddol* o'i gylch gorchwyl.)

Manipiwleiddio cyfranogwyr

Y categori olaf a nodwyd yn yr adolygiad llenyddol yw manipiwleiddio cyfranogwr, sydd â'r nod o ddylanwadu ar gyfranogiad mewn etholiadau yn hytrach nag ar gredoau neu ffefriadau (er bod hyn yn gorgyffwrdd â'r categori cyntaf, gan fod perswâd yn ffordd amlwg o ddylanwadu ar ymddygiad etholiadol). Ar ochr y bleidleisiwr, nododd un astudiaeth fawr yn yr UD ynghylch agwedd at hysbysebu targedol amrywiol fathau o gynnwys atal pleidlais — gan gynnwys negeseuon sy'n annog

pobl i beidio â phleidleisio ("paid pleidleisio!"), a chamddeall a wnaed am logisteg pleidleisio. Canfu'r astudiaeth, ar gyfartaledd, fod y rheini a oedd wedi cael eu twylllo gan hysbysebion atal pleidleisio yn llai tebygol o fynd i bleidleisio, amcangyfrif y bu'r astudiaeth yn ei wneud ar filiynau o bleidleisiau yn genedlaethol — er bod hyn yn astudiaeth sengl ac y dylid ei drin gyda'r gofal cyfatebol.

Ar ochr yr ymgeisydd, mae tystiolaeth bod ymgeiswyr yn derbyn gwahanol fathau o fygythiad ac aflonyddu. Yn etholiad cyffredinol y DU 2024, adroddodd y Comisiwn Etholiadol fod llawer o ymgeiswyr, yn enwedig menywod a lleiafrifoedd ethnig, wedi profi bygythiad ac aflonyddu. Yn Etholiad Cyffredinol Iwerddon 2024, gwelwyd 55 o achosion o drais, bygythiadau, aflonyddu a ymgyrchoedd pardduo â chymhelliant gwleidyddol yn ystod pum wythnos olaf yr ymgyrchu. Mae menywod yn arbennig o agored i niwed. Mewn dadansoddiad o sylwadau o dan fideos TikTok a bostiwyd gan ymgeiswyr ar gyfer etholiadau Senedd Ewrop 2024, derbyniodd ymgeiswyr benywaidd sylwadau sylweddol mwy casineb, difenwol, difriol neu wahaniaethol na'u cymheiriaid gwrywaidd. Mae ffug-ddelweddau personol dwfn heb cydsyniad yn targedu gwleidyddion benywaidd yn anghymesur. Mae ffugiau dwfn hefyd wedi cael eu defnyddio i hau dryswch; yn Iwerddon, honnodd adroddiad newyddion ffug yn ffug fod ymgeisydd blaenllaw yn tynnu'n ôl o'r ras.

Yn hanfodol, nid yw'r dystiolaeth yn ei brofi a yw'r ymosodiadau hyn ar bleidleiswyr ac ymgeiswyr yn cyfuno i newid canlyniad etholiadau. Serch hynny, mae'r niwed i'r unigolion hynny yr effeithir arnynt - pleidleiswyr sy'n cyrraedd yr orsaf bleidleisio ar y diwrnod anghywir, neu ymgeiswyr sy'n cael eu dychryn i dawelwch – yn real, ac yn achos pryder hyd yn oed os yw eu heffeithiau cyfanredol yn parhau i fod yn anhysbys.

Terfynau'r dystiolaeth

Wrth adolygu canfyddiadau'r adolygiad llenyddiaeth, rydym wedi ymdrechu i gydnabod y niwed gwirioneddol y gellir ei achosi gan ymddygiad maleisus ar-lein, tra hefyd yn cydnabod bod effaith hysbys ymddygiad o'r fath yn gallu bod yn gyfyngedig. Mae'n werth ail-bwysleisio'r cyfyngiadau hynny. Yn ôl un adolygiad, mae amcangyfrifon o amlygiad i anwiredd fel cyfran o newyddion ar-lein a chynnwys dinesig yn tueddu i fod rhwng 1–10%, er ei fod yn cynyddu ar gyfer pynciau dadleuol. Mae ymchwil arall yn dadlau bod amlygiad cyfartalog i gynnwys o'r fath yn isel, a'i fod wedi'i ganolbwyntio ymhlith grŵp cul sydd wedi'i ysgogi i chwilio am gynnwys o'r fath; bod pobl yn bennaf yn defnyddio anwiredd y maent eisoes yn barod i'w credu; ac na ddylid cyfuno ymgysylltu â chred, na chred â newid ymddygiad. Ni wireddwyd i raddau helaeth y don o drin etholiadau a ragwelwyd yn eang, wedi'i yrru gan AI yn etholiadau 2024, gydag un adolygiad yn nodi ei fod wedi'i gysgodi gan ffactorau mwy cyfarwydd — gan gynnwys parodrwydd gwleidyddion eu hunain i gamarwain.

Brwydro yn erbyn twyllwybodaeth etholiadol

Mae amrywiaeth o gyfreithiau a rheoliadau perthnasol i'r niwedau a drafodir yn yr adroddiad hwn ac nid yw hwn yn grynodedd cyflawn. Ond mae'r pwynt cychwyn yn wahanol i gyngor cyntaf y Pwyllgor, a oedd yn canolbwyntio ar gam-drin ariannol mewn ffurf twyll. Mae twyll yn gategori clir ac heb wrthdaro o gynnwys troseddol. Mae troseddau twyll yn droseddau blaenoriaeth o dan Ddeddf Diogelwch Ar-lein, felly mae cynnwys twyllodrus yn cynnwys anghyfreithlon â blaenoriaet. Yn groes i

hynny, nid yw'n angenrheidiol yn drosedd i ledaenu anwirioneddau o ran etholiad. Fel y pwysleisiwyd gennym yn gynharach, mae camgymeriadau yn rhan arferol o drafodaeth wleidyddol, ac nid ydynt yn anghyfreithlon yn y DU. Ac er ei bod yn glir bod dyfnhau anfwriadol ac anfwriadol o anwirioneddau i ddylanwadu neu gael effaith negyddol ar etholiadau yn wrthgymdeithasol o safbwynt moesol, nid oes un trosedd generol sy'n dal holl gamwybodaeth o'r fath. Felly, mae offer i ymladd ffugwybodaeth etholiadol yn amrywiol, wedi'u targedu at is-gategoriâu penodol, ac wedi'u dosbarthu ar draws llawer o sefydliadau yn y DU. Yma rydym yn amlinellu'r dirwedd yn fanwl, gan egluro rôl pwy sydd i wneud beth. Bydd hyn, yn ei dro, yn egluro beth y gellir disgwyl yn rhesymol i Ofcom ei wneud, a beth na ellir ei ddisgwyl iddo ei wneud mewn ymateb i'r her hon.

Yn gyntaf, ystyriwch y gwahanol droseddau troseddol sy'n ymwneud â twyllwybodaeth etholiadol a niwed cysylltiedig. Mae'r rhain yn cynnwys Deddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983, sy'n gwahardd datganiadau ffug o ffaith am gymeriad personol neu ymddygiad ymgeisydd at ddibenion effeithio ar etholiad;¹¹ a Deddf Diogelwch Cenedlaethol 2023, sy'n gwahardd ymyrraeth mewn etholiadau ar ran pwerau tramor.¹² Mae yna hefyd statudau troseddol sy'n gwahardd aflonyddu, bygythiadau, stelcio, a rhannu delweddau personol heb ganiatâd—nid oes unrhyw un ohonynt yn benodol i etholiad, ond yn amlwg yn berthnasol i atal y mathau o fygythiad ymgeiswyr yr ydym wedi'u trafod. Mae'r drosedd cyfathrebu ffug newydd, sy'n gwahardd anfon gwybodaeth y gwyddys ei bod yn ffug gyda'r bwriad o achosi niwed seicolegol neu gorfforol nad yw'n ddiwbys, hefyd yn berthnasol.¹³ Ac mae hacio seilwaith etholiadol yn torri Deddf Camddefnyddio Cyfrifiaduron 1990.¹⁴

Mae'r heddlu yn ymchwilio i'r troseddau hyn a'u herlyn gan Wasanaeth Eryl y Goron—nid gan Ofcom. Mae gan Ofcom rôl hanfodol i'w chwarae o dan y Ddeddf Diogelwch Ar-lein mewn perthynas â chynnwys anghyfreithlon penodol. O dan y Ddeddf, mae'n ofynnol i wasanaethau rheoledig ddefnyddio systemau a phrosesau cymesur i amddiffyn defnyddwyr rhag cynnwys anghyfreithlon, gyda dyletswyddau rhagweithiol uwch mewn perthynas â "throseddau blaenoriaeth" dynodedig - gan gynnwys ymyrraeth dramor. Rôl Ofcom yw sicrhau bod gwasanaethau rheoledig yn cydymffurfio â'r dyletswyddau hyn. Rhaid i wasanaethau rheoledig hefyd alluogi defnyddwyr i riportio cynnwys anghyfreithlon a amheuir, a rhaid iddynt dynnu cynnwys anghyfreithlon yn gyflym unwaith y byddant yn ymwybodol ohono.

Felly, rydym yn cyngori Ofcom i sicrhau bod gwasanaethau rheoledig yn cydymffurfio â'u dyletswyddau i gymryd camau yn erbyn cynnwys anghyfreithlon, yn enwedig cynnwys anghyfreithlon.

Yn ail, mae Deddf Diogelwch Ar-lein yn rhoi pŵer i Ofcom orfodi dyletswyddau ychwanegol ar wasanaethau wedi'u categorïddio. Mae'r rhain yn cynnwys dyletswyddau adrodd troyloywder (sy'n gymwys i'r holl wasanaethau wedi'u categorïddio) ac, ar gyfer gwasanaethau Categori 1, dyletswyddau i orfodi eu telerau gwasanaeth eu hunain yn gyson. Mae'r dyletswyddau hyn yn berthnasol yn union oherwydd bod llawer o wasanaethau Categori 1 wedi mabwysiadu telerau gwasanaeth eu hunain yn wirfoddol yn erbyn gwybodaeth gamarweiniol etholiadol, cyfrifon ffug

¹¹ [Deddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983, a.106](#). Yn nodedig, nid yw hyn yn ymestyn i ddatganiadau ffug am wleidyddiaeth ymgeisydd. [Ailddatganodd ac eglurodd Deddf Etholiadau 2022](#) y drosedd o ddylanwad digonol.

¹² [Deddf Diogelwch Cenedlaethol 2023, a.13-15](#).

¹³ [Deddf Diogelwch Ar-lein 2023, a.179](#).

¹⁴ [Deddf Camddefnyddio Cyfrifiaduron 1990](#).

neu'n camddefnyddio hunaniaeth, ymddygiad anghywir cydlynol, a chyfyngau wedi'u manipiwleiddio'n dwyllodrus. Mae'r telerau hyn yn cwmpasu llawer ehangach nag y gyfraith droseddol. O dan y Ddeddf, disgwylir i wasanaethau i gyflawni'r ymrwymadau maent yn eu gwneud i'w defnyddwyr am yr hyn a ganiateir ac na ganiateir; ac un o rolau Ofcom yw eu dal yn uniongyrchol i gyfrif. Un ffordd i Ofcom gyfyngu ar niwed gwybodaeth gamarweiniol etholiadol, felly, yw sicrhau bod gwasanaethau yn cadw at eu telerau gwasanaeth eu hunain. Mewn gwirionedd, o ystyried bod llawer o wasanaethau'n cydymffurfio â'u dyletswyddau cynnwys anghyfreithlon trwy fabwysiadu telerau gwasanaeth eang sy'n cwmpasu cynnwys anghyfreithlon, mae cadw platfformau at eu telerau gwasanaeth yn bwysicach fyth. Sylwch fod pwerau ychwanegol Ofcom yn cynnwys dal gwasanaethau Categori 1 i gyfrif am amddiffyn cynnwys newyddiadurol a chynnwys o bwysigrwydd democrataidd – ac am roi sylw arbennig i bwysigrwydd amddiffyn hawl defnyddwyr i ryddid mynegiant o fewn y gyfraith a all fod yn erbyn gororfodi, sicrhau cysondeb a thryloywder, a helpu i amddiffyn lleferydd rhydd ar-lein.

Rydym yn cyngori Ofcom i barhau â'i gwaith llythrennedd yn y cyfryngau wrth addysgu defnyddwyr y DU ar sut i adnabod ffynonellau annibynadwy ac anwireddau yng nghyd-destun etholiadau, yn enwedig drwy ddefnyddio ei pherthnasoedd goruchwyllo i annog llwyfannau i weithredu'r argymhellion a nodir yn ei chanllawiau gwirfoddol ar arferion gorau.

Yn drydydd, mae gan Ofcom swyddogaethau llythrennedd yn y cyfryngau statudol o dan Adran 11 o Ddeddf Cyfathrebiadau 2003. Mae'r swyddogaethau hyn yn arbennig o arwyddocaol yng nghyd-destun etholiadau. Fel y gwelsom, mae'r mwyafrif helaeth o *gamwybodaeth etholiadol yn gwbl gyfreithlon*.

Rydym yn cyngori Ofcom i ddwysáu ei waith llythrennedd yn y cyfryngau wrth addysgu defnyddwyr y DU ar sut i adnabod ffynonellau annibynadwy ac anwiredd yng nghyd-destun etholiadau a defnyddio ei berthnasoedd goruchwyllo i annog platfformau i weithredu argymhellion o'i ganllawiau gwirfoddol ar arferion gorau.

Yn bedwerydd, gall Ofcom gomisiynu ymchwil newydd i helpu i lenwi rhai o'r bylchau yn y wybodaeth bresennol. Mae honiadau o niwed yn y maes hwn yn aml yn mynd o flaen y dystiolaeth. Mae hyn yn broblem am sawl rheswm. Gall ein harwain i orymateb, gan gofleidio rhwymedïau diangen neu anghymesur sy'n tanseilio rhyddid mynegiant. Ymhellach, mae honiadau cyhoeddus gormodol am sffêr gyhoeddus llygredig yn fêl ar fysedd y rhai sy'n ceisio tanseilio cyfreithlondeb, gan fwydo didfend y celwyddog a'r ffenomenau hacio canfyddiad a drafodwyd uchod. Felly, mae angen ymchwil newydd. Mae'r adolygiad llenyddiaeth yn nodi tystiolaeth gyfyngedig ar effeithiau bygythiadau gwybodaeth ar bleidleisio ac ymddygiad arall; ymchwil hydredol gyfyngedig; ac ymchwil gyfyngedig ar wasanaethau negeseuon preifat, y gall defnyddwyr ymddiried yn wahanol ynddynt ac y gellir eu defnyddio fel pwyntiau gwyngalchu gan actorion maleisus.

Ar ben hynny, mae ymchwil gyfredol yn astudio'r amgylchedd a gawsom: defnyddwyr oedolion, ar wasanaethau cyfryngau cymdeithasol cyhoeddus mawr, mewn etholiadau blaenorol. Ond gall yr amgylchedd sydd o'n blaenau edrych yn eithaf gwahanol. Yn y DU, byddwn yn debygol o weld ymestyn y fasnachfaint i bobl 16 a 17 oed mewn etholiadau a gedwir yn ôl o dan y Bil Cynrychiolaeth Pobl cyn bo hir; isafswm oedran ar gyfryngau cymdeithasol wedi cael eu cyflwyno mewn rhai awdurdodaethau ac yn cael eu trafod yn weithgar mewn eraill; ac mae offer AI cynhyrchiol yn cael eu mabwysiadu'n gyflym fel ffynonellau gwybodaeth a barn. Mae'n bosibl

rhagweld carfan o bleidleiswyr tro cyntaf sydd wedi'u cyfyngu o'r union blatfformau y mae ymchwilwyr yn gwybod sut i astudio, ac sydd yn hytrach yn dysgu am wleidyddiaeth yn sylweddol trwy gyfryngwyr AI y mae eu dibynadwyedd etholiadol yn amheus ac y mae eu dylanwad ar gred wleidyddol bron yn gyfan gwbl heb ei ymchwilio. Mae rhai o'r heriau pwysicaf ar gyfer uniondeb gwybodaeth etholiadol, mewn geiriau eraill, yn rhai y mae ymchwil gyfyngedig iawn - ac efallai y bydd y sylfaen ymchwil sydd gennym yn lleiaf perthnasol i'r pleidleiswyr sy'n dod nesaf.

Rydym yn cynghori Ofcom i gomisiynu ymchwil newydd ac i weithio gydag UKRI i lenwi'r bylchau yn ein sylfaen wybodaeth bresennol. Mae bylchau penodol yn cynnwys (1) y strategaethau llythrennedd cyfryngau mwyaf effeithiol ar gyfer pobl o dan ddeunaw oed; (2) deall sut mae pobl yn defnyddio AI cynhyrchiol i chwilio am wybodaeth wleidyddol, y ffyrdd y gall camwybodaeth ddod i'r amlwg mewn AI cynhyrchiol, a sut mae defnydd AI cynhyrchiol yn dylanwadu ar greddau pleidleisio; a (3) sut i feithrin ymddiriedaeth mewn gwybodaeth awdurdodol yn ystod etholiad.

Er gwaethaf yr argymhellion hyn, mae'n hanfodol pwysleisio terfynau yr hyn y gall Ofcom ei gyflawni. Gellir dadlau bod y pwysau ar Ofcom i weithredu ar ei anterth yn ystod etholiadau. Ond nid oes ganddo unrhyw bwerau arbennig i ymyrryd mewn etholiad neu drafodaeth arall yn ystod etholiad. Ymhellach, nid oes gan Ofcom unrhyw rôl wrth wneud penderfyniadau am swyddi neu gyfrifon unigol; ni all ei gwneud yn ofynnol i ddarnau penodol o gynnwys gael eu tynnu i lawr. Y tu hwnt i achosion o dwyllo, mae hysbysebu taledig yn gyffredinol y tu allan i gwmpas y Ddeddf. Ac nid yw'r rheolau diduedd a chywirdeb y mae Ofcom yn gorfodi ar ddarlledwyr ar-lein yn ymestyn i ddarparwyr gwasanaeth ar-lein o dan y Ddeddf Diogelwch Ar-lein. Yn olaf, mae'n rhaid ailadrodd bod y mwyafrif helaeth o anwiredd gwleidyddol yn lleferydd gwarchodedig. Y rhwymedigaeth ddiofyn wrth ddod ar draws cynnwys ffug ar-lein yw, yn anochel, i gymryd rhan mewn gwrth-leferydd mewn ymdrech i'w ddadfeilio, neu yn syml ei anwybyddu.

Yn bwysig, nid Ofcom yw'r unig actor yn y dirwedd sy'n gyfrifol am frwydro yn erbyn yr amrywiaeth o fgythyadau sy'n seiliedig ar wybodaeth i etholiadau.

Yn gyntaf, mae'r Comisiwn Etholiadol yn rheoleiddio cyllid a gwariant ymgyrchoedd. Mae hefyd yn gweinyddu'r gyfundrefn argraffiadau digidol a gyflwynwyd gan Ddeddf Etholiadau 2022, sy'n ei gwneud yn ofynnol i ddeunydd ymgyrchu digidol ddatgan pw y sy'n ei hyrwyddo.¹⁵ Ac mae'n darparu gwybodaeth gyhoeddus awdurdodol am brosesau etholiadol—rhywbeth y mae ymchwil yn awgrymu ei fod yn bwysig, gan y gall negeseuon swyddogol am etholiadau gynyddu ymddiriedaeth. Yn ail, mae'r Comisiwn Gwybodaeth (ICO) yn rheoleiddio'r defnydd o ddata personol mewn ymgyrchu gwleidyddol, sy'n sail i ficrodargedu. Yn drydydd, mae Cod PAC yr Awdurdod Safonau Hysbysebu yn gosod gofynion ar hysbysebwr mewn perthynas â hysbysebu camarweiniol, ond mae'n eithrio hysbysebu gwleidyddol o'i gylch gwaith gwirfoddol. Mae hyn yn fwlch amheus, ond ar hyn o bryd mae i fyny iddo, nid unrhyw reoleiddiwr, ei gau. Yn bedwerydd, mae'r ymateb i ymgyrchoedd ymyrraeth a gefnogir gan y wladwriaeth yn bennaf yn fater i'r Llywodraeth, gan gynnwys trwy wasanaethau heddlu a diogelwch. Yn olaf, mae'r darparwyr gwasanaeth eu hunain yn anochel yn parhau i fod y llinell gyntaf: mae eu telerau gwasanaeth, polisiâu hysbysebu, a thimau uniondeb yn llywodraethu llawer mwy o ymddygiad, llawer cyflymach, nag y gall unrhyw reoleiddiwr.

¹⁵ [Deddf Etholiadau 2022, Rhan 6](#) (argraffiadau digidol). Sylwch nad oes gan y Comisiwn unrhyw rôl wrth ddyfarnu gwirionedd honiadau ymgyrchu.

Casgliadau

Mae'r nodyn cyngor hwn wedi mapio tirwedd bygythiadau sy'n seiliedig ar wybodaeth i etholiadau, gan gynnig safbwynt lefel uchel o'r adolygiad llenyddiaeth a gomisiynwyd gennym ar y pwnc hwn. Wrth gynnig y trosolwg hwn, rydym wedi ceisio cydnabod y niwed a'r risgiau gwirioneddol a achosir gan amrywiaethau o dwyllwybodaeth etholiadol, tra hefyd yn ymdopi â pha mor ychydig sy'n hysbys am eu maint. Yna ceisiwyd nodi rôl Ofcom yn y dirwedd ehangach, gan bwysleisio pa fesurau y gall ac y dylai eu cymryd i frwydro yn erbyn y bygythiad hwn wrth gynnal rhyddid mynegiant. Ond fe wnaethom hefyd bwysleisio bod pwerau Ofcom yn gyfyngedig iawn, ac mai dim ond un actor yw mewn rhaniad llafur ehangach rhwng rheoleiddwyr, Llywodraeth a diwydiant.

Mae ein cyngor i Ofcom (sy'n cynnwys ond yn mynd y tu hwnt i'r pwyntiau a godwyd yn yr adran flaenorol) fel a ganlyn:

- Dylai Ofcom ailadrodd, ymhell cyn etholiad cyffredinol nesaf y DU, ei ddatganiad cyhoeddus o'i rôl, a therfynau ei rôl, mewn perthynas â chamwybodaeth a thwyllwybodaeth etholiadol. Mae'n hanfodol addysgu'r cyhoedd ar yr hyn y mae'r Ddeddf Diogelwch Ar-lein yn ei rymuso i'w wneud, a beth nad yw'n ei wneud.
- Rydym yn cynghori Ofcom i sicrhau bod gwasanaethau rheoledig yn cydymffurfio â'u dyletswyddau i gymryd camau yn erbyn cynnwys anghyfreithlon, yn enwedig cynnwys anghyfreithlon â blaenoriaeth. Mae gan wasanaethau rheoleiddiedig ddyletswyddau i ddiogelu eu defnyddwyr rhag niwed anghyfreithlon sy'n cynnwys ymyrraeth dramor, aflonyddu, bygythiadau, camddefnyddio delweddau personol heb gydsyniad, a chyfathrebiadau ffug a bygythiol, ymhlith troseddau eraill. Rydym yn cydnabod bod y drosedd ymyrraeth dramor yn cynnwys bar uchel sy'n golygu y gall fod yn arbennig o anodd i ddarparwyr nodi cynnwys ar-lein fel un sy'n gyfystyr â'r drosedd oherwydd heriau priodoli gweithgarwch i bŵer tramor, ac nid yw llawer o'r dystiolaeth ar asesiadau bygythiad yn gyhoeddus.
- Rydym yn cynghori Ofcom i gynnal ei amserlen i gwblhau ei ganllawiau ynghylch dyletswyddau ychwanegol gwasanaethau Categori 1 ar delerau gwasanaeth. Mae gan wasanaethau Categori 1 ddyletswydd i sicrhau bod eu telerau gwasanaeth yn cael eu gorfodi'n gyson. Mae llawer o wasanaethau wedi mabwysiadu telerau gwasanaeth yn wirfoddol yn erbyn camwybodaeth etholiadol, cyfrifon ffug neu dynwared, ymddygiad annidwyll cydgysylltiedig, a chyfryngau twyllodrus; mae dal gwasanaethau yn atebol am eu telerau gwasanaeth felly yn fecanwaith pwysig wrth gyfyngu ar ledaeniad twyllwybodaeth etholiadol.
- Rydym yn cynghori Ofcom i gynnal ei amserlen i gwblhau ei ganllawiau ynghylch dyletswyddau ychwanegol gwasanaethau Categori 1 ar gynnwys o bwysigrwydd democrataidd a chynnwys newyddiadurol, ac ar gynnal asesiadau effaith rhyddid mynegiant. Bydd hyn yn helpu i liniaru gorfodi a lleihau nifer y positifau ffug.
- Dylai Ofcom barhau â'i gwaith llythrennedd yn y cyfryngau i helpu defnyddwyr y DU i adnabod ffynonellau annibynadwy ac anwireddau yng nghyd-destun etholiadau. Gan nad oes gan Ofcom bwerau i orfodi llwyfannau i weithredu ei hargymhellion ar lythrennedd yn y

cyfryngau, mae'n hanfodol bod llwyfannau yn eu gweithredu'n wirfoddol. Dylai Ofcom ddefnyddio ei pherthnasoedd goruchwyllo i annog llwyfannau i roi ar waith yr argymhellion a nodir yn ei chanllawiau gwirfoddol ar arferion gorau. Dylai hefyd ddefnyddio ei phwerau tryloywder i orfodi llwyfannau i ddatgelu gwybodaeth am eu hymdrechion eu hunain i hyrwyddo llythrennedd yn y cyfryngau.

- Dylai Ofcom gefnogi'r Comisiwn Etholiadol i gyflawni ei ddyletswydd i hyrwyddo ymwybyddiaeth y cyhoedd o etholiadau. Dylai geisio gweithio gyda'r Comisiwn Etholiadol i hyrwyddo gwelededd a hygyrchedd gwybodaeth etholiadol awdurdodol ar draws yr ieithoedd a siaredir yn y DU, cefnogi cyfathrebu cynnar am brosesau etholiadol yn yr ieithoedd hynny, a gweithio gydag ysgolion i baratoi pleidleiswyr tro cyntaf. Mae hyn yn arbennig o arwyddocaol o ystyried ymestyn y fasnachfaint i bobl ifanc 16 a 17 oed.
- Dylai Ofcom annog a chomisiynu ymchwil i'r bylchau y mae'r adolygiad hwn yn eu nodi. Dylai'r rhain ganolbwyntio ar (1) y strategaethau llythrennedd yn y cyfryngau mwyaf effeithiol ar gyfer pobl dan 18 oed; (2) deall sut mae pobl yn defnyddio AI cynhyrchiol i chwilio am wybodaeth wleidyddol, y ffyrdd y gall camwybodaeth ddod i'r amlwg mewn AI cynhyrchiol, a sut mae defnyddio AI cynhyrchiol yn dylanwadu ar gredoau pleidleisio; a (3) beth allai feithrin ymddiriedaeth pobl mewn gwybodaeth awdurdodol yn ystod etholiad. Dylai Ofcom hefyd barhau i gefnogi gwell mynediad ymchwilwyr at ddata platfform, heb y gall y sylfaen dystiolaeth aeddfedu.
- Dylai Ofcom gynllunio i gasglu data ar, a gwerthuso effeithiolrwydd mesurau a gymerwyd o dan y dyletswyddau cynnwys anghyfreithlon mewn perthynas â'r ymyrraeth dramor a throseddau perthnasol eraill. Dylai pwerau tryloywder Ofcom gael eu cyfeirio at y meysydd lle mae tystiolaeth o ymddygiad maleisus yn gliriach: ymddygiad annidwyll cydgysylltiedig, cyfrifon ffug a synthetig, rhwydweithiau sy'n cuddio tarddiad, a lledaenu cynnwys ffug am logisteg etholiadau.
- Dylai Ofcom gymryd o ddifrif y risg bod twyllwybodaeth sy'n targedu gwleidyddion fel math o aflonyddu yn atal pobl rhag rhedeg am swydd, yn enwedig menywod a'r rhai o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig. Mae ymchwil Ofcom ei hun yn y maes hwn yn dangos bod hon yn broblem ddifrifol.¹⁶ Dylai Ofcom ddefnyddio ei bwerau gorfodi yn gadarn mewn perthynas ag amheuaeth o beidio â chydymffurfio â dyletswyddau sy'n ymwneud â throseddau blaenoriaeth presennol. Dylai hefyd ddefnyddio'r [alwad ddiweddar am dystiolaeth](#) ar fywyd mwy diogel ar-lein i fenywod a merched i gryfhau'r sylfaen dystiolaeth bresennol.

¹⁶ Ofcom, 2025. [Profiadau o gasineb a cham-drin ar-lein ymhlith menywod mewn gwleidyddiaeth](#).